

Τοποθέτηση Αμανατίδη Γιάννη, ως Κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου του ΣΥΡΙΖΑ – Προοδευτική Συμμαχία στη Συζήτηση στην Ολομέλεια της Βουλής για την Αναθεώρηση του Συντάγματος

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η σημερινή συζήτηση αφορά την ίδια την ποιότητα της Δημοκρατίας μας. Αφορά τη φυσιογνωμία του κράτους που θέλουμε να παραδώσουμε στις επόμενες γενιές.

Το Σύνταγμα δεν είναι ένα εργαλείο της εκάστοτε κυβερνητικής πλειοψηφίας. Είναι η θεσμική εγγύηση απέναντι στην αυθαιρεσία της εξουσίας. Είναι το κοινωνικό συμβόλαιο που κατοχυρώνει δικαιώματα, εξισορροπεί εξουσίες και προστατεύει τους πολίτες από την κατάχρηση κυβερνητικής ισχύος.

Γι' αυτό και κάθε συνταγματική αναθεώρηση προϋποθέτει ευρύτητα σκέψης, πολιτική γενναιοδωρία και συναίνεση.

Αντί γι' αυτό, η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας αντιμετωπίζει το Σύνταγμα ως συνέχεια της καθημερινής της πολιτικής.

Δεν επιχειρεί να θεραπεύσει θεσμικές αδυναμίες. Επιχειρεί να συνταγματοποιήσει το μοντέλο διακυβέρνησης του κ. Μητσοτάκη.

Το μοντέλο ενός κράτους λιγότερο δημόσιου, λιγότερο κοινωνικού, λιγότερο υπόλογου. Ενός κράτους μικρού στις δημόσιες υποχρεώσεις του, αλλά μεγάλου στις εξυπηρετήσεις προς ιδιωτικά συμφέροντα. Ενός κράτους, που γίνεται ολοένα και πιο κομματικά ελεγχόμενο.

Με δυο λόγια: ενός «**μικρού και μπλε κράτους**».

Και αυτό είναι το πραγματικό διακύβευμα αυτής της αναθεώρησης.

Το άρθρο 16 δεν αφορά μόνο την εκπαίδευση. Αφορά την κοινωνική κινητικότητα.

Η Νέα Δημοκρατία επιμένει στην αναθεώρηση του άρθρου 16, παρουσιάζοντάς την ως μεταρρύθμιση εκσυγχρονισμού.

Υπάρχει όμως ένα εύλογο ερώτημα.

Δεν μας διαβεβαίωνε πριν από λίγους μήνες ότι με τον πρόσφατο νόμο της έλυσε οριστικά το ζήτημα της λειτουργίας μη κρατικών πανεπιστημίων;

Εάν πράγματι το πιστεύει, τότε γιατί χρειάζεται αναθεώρηση του Συντάγματος;

Και εάν σήμερα θεωρεί αναγκαία την αναθεώρηση, τότε ουσιαστικά παραδέχεται ότι η ίδια η νομοθετική της επιλογή κινείται σε αμφισβητούμενο συνταγματικό έδαφος.

Αλλά το ζήτημα είναι βαθύτερο.

Το άρθρο 16 δεν είναι ιδεολογικό απολίθωμα.

Είναι η συνταγματική εγγύηση ότι η πρόσβαση στη γνώση δεν θα εξαρτάται από την οικονομική δυνατότητα κάθε οικογένειας.

Είναι η εγγύηση ότι το παιδί του αγρότη, του εργαζόμενου, του μικρομεσαίου, θα μπορεί να διεκδικήσει το μέλλον του με βάση τις ικανότητές του και όχι το εισόδημα των γονιών του.

Η δημόσια πανεπιστημιακή εκπαίδευση υπήρξε ο μεγαλύτερος μηχανισμός κοινωνικής κινητικότητας της μεταπολίτευσης. Και αυτό ακριβώς αμφισβητεί σήμερα η κυβέρνηση.

Αντί να επενδύσει στα δημόσια πανεπιστήμια, στη χρηματοδότησή τους, στις υποδομές τους, στο προσωπικό τους και στη διεθνή εξωστρέφειά τους, επιλέγει να μεταφέρει πόρους, ενδιαφέρον και πολιτικό κεφάλαιο στη δημιουργία μιας παράλληλης αγοράς ιδιωτικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Δεν πρόκειται για μεταρρύθμιση. Πρόκειται για ιδεολογική επιλογή. Η επίκληση του κοινοτικού δικαίου είναι κενή περιεχομένου καθόσον το κοινοτικό δίκαιο εφαρμόζεται μόνον επί των ρητά απονεμημένων αρμοδιοτήτων, τις οποίες τα κράτη μέλη μεταβίβασαν μέσω των Συνθηκών στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Επί του προκειμένου, η ΕΕ έχει αρμοδιότητα στο πεδίο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Αντιθέτως, η γενική εκπαίδευση και ιδίως η ανώτατη, παραμένει, βάσει των Συνθηκών, ουσιαστικά εθνική αρμοδιότητα με επικουρική και συντρέχουσα μόνον αρμοδιότητα της ΕΕ. Ειδικότερα, στο Κεφάλαιο XII της Συνθήκης ορίζεται σαφώς ότι η Ένωση «συνδράμει» τα Κράτη μέλη της στην ανάπτυξη ποιοτικής εκπαίδευσης, συμπληρώνοντας τη δράση τους, «σεβόμενη πλήρως» την ευθύνη των Κρατών μελών να οργανώσουν αυτά το εκπαιδευτικό τους σύστημα» (άρθρο 165 παρ. 1). Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, κατά ρητή του πρόβλεψη, δεν μπορεί να προσθέσει νέες αρμοδιότητες στην Ένωση. Επίσης κατά το άρθρο 14 παρ. 3 του Χάρτη, «η ελευθερία ίδρυσης εκπαιδευτικών ιδρυμάτων» ασκείται «σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες που διέπουν την άσκηση της» -δηλαδή, σε ό,τι αφορά τη χώρα μας, πρωταρχικά σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 5, 6 και 8 του Συντάγματος. Άλλωστε, εάν υπήρχε θεμελιώδες κοινοτικό δικαίωμα ίδρυσης Πανεπιστημίων, αναγόμενο στο Χάρτη ή στο πρωτογενές κοινοτικό δίκαιο, η Επιτροπή θα είχε προ πολλού ασκήσει προσφυγή παράβασης κατά της Ελλάδας (ΣΛΕΕ 258-260), για παράβαση υποχρέωσης

της προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και το ΔΕΕ θα το είχε αναγνωρίσει στις σχετικές με τη χώρα μας αποφάσεις του.

Η πιο σημαντική λαθροχειρία, που επιχειρείται, έγκειται στον ισχυρισμό ότι τα ιδιωτικά ΑΕΙ θα είναι μη κερδοσκοπικά και αυτοδιοίκητα, όπως τα δημόσια. Ο νόμος σας ορίζει, όμως, ότι το ακαδημαϊκό προσωπικό έχει μόνο συμβουλευτικό ρόλο, ο ιδιοκτήτης του «μαγαζιού» παίρνει τις αποφάσεις. Περαιτέρω και σημαντικότερο: το υποτιθέμενο κοινοτικό δικαίωμα αποτελεί, κατά τους υποστηρικτές του, «μορφή επιχειρηματικής ελευθερίας ... (για την) ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων από **κερδοσκοπικές επιχειρήσεις**». Πώς θα εμποδιστεί, επομένως, χωρίς παράβαση του κοινοτικού δικαίου, να φτιάξει κάθε επιχειρηματίας το δικό του «πανεπιστήμιο» σε κερδοσκοπική βάση; Ή μια τύποις μη κερδοσκοπική εταιρία δεν θα έχει παράλληλα ένα κερδοσκοπικό βραχίονα διαχείρισης ;

Σε τίποτα δεν θα προωθήσει η ίδρυση κερδοσκοπικών ΑΕΙ συμπράξεις με τα σοβαρά Πανεπιστήμια του εξωτερικού, που ήδη συνεργάζονται –ή προγραμματίζουν συνεργασίες- με τα δημόσια ΑΕΙ.

Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ θα συνεχίζει να υπερασπίζεται ένα πανεπιστήμιο δημόσιο, ποιοτικό, εξωστρεφές και πραγματικά προσβάσιμο σε όλους.

Το άρθρο 103 δεν προστατεύει πρόνομια. Προστατεύει τη Δημοκρατία.

Η Νέα Δημοκρατία επιχειρεί να παρουσιάσει τη μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων ως τη βασική αιτία της αναποτελεσματικότητας του Δημοσίου.

Πρόκειται για έναν πολιτικό μύθο. Η μονιμότητα δεν σημαίνει ατιμωρησία.

Το ισχύον Σύνταγμα και η κοινή νομοθεσία προβλέπουν πειθαρχικές διαδικασίες, αξιολόγηση, ακόμα και απόλυση όταν υπάρχουν σοβαρές παραβάσεις.

Άρα ποιο είναι το πραγματικό πρόβλημα που θέλει να λύσει η κυβέρνηση;

Η απάντηση είναι απλή. Δεν θέλει ένα αποτελεσματικό Δημόσιο. Θέλει ένα εξαρτημένο Δημόσιο.

Ένα Δημόσιο στο οποίο κάθε υπάλληλος θα αισθάνεται ότι η επαγγελματική του ασφάλεια εξαρτάται από την εκάστοτε πολιτική εξουσία.

Γιατί η κυβέρνηση δεν ενοχλείται από τη γραφειοκρατία.

Ενοχλείται από τις θεσμικές εγγυήσεις που προστατεύουν τη διοίκηση από τον κομματισμό.

Και είναι πραγματικά οξύμωρο να εμφανίζεται ως τιμητής της αξιοκρατίας η κυβέρνηση που διόγκωσε το κράτος των μετακλητών, πολλαπλασίασε τις απευθείας αναθέσεις, δημιούργησε παράλληλους μηχανισμούς εξουσίας και αντιμετώπισε το κράτος ως κομματικό λάφυρο.

Δεν είναι λοιπόν η μονιμότητα το πρόβλημα. Το πρόβλημα είναι η κομματικοποίηση του κράτους και αυτήν ακριβώς επιχειρεί να παγιώσει η Νέα Δημοκρατία.

Το άρθρο 86. Το πραγματικό ερώτημα είναι η λογοδοσία.

Το άρθρο 86 χρειάζεται αλλαγές. Το έχουμε πει πρώτοι.

Όμως όχι προς την κατεύθυνση της αποδυνάμωσης του κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Αλλά προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της λογοδοσίας. Γιατί το πρόβλημα της χώρας δεν είναι ότι οι υπουργοί διώκονται εύκολα.

Το πρόβλημα είναι ότι, όταν υπάρχει κυβερνητική πλειοψηφία πρόθυμη να συγκαλύψει, οι υπουργοί δεν ελέγχονται ποτέ.

Το ζήσαμε στις υποκλοπές. Το ζήσαμε στα Τέμπη. Το ζούμε σήμερα με τον ΟΠΕΚΕΠΕ.

Εξεταστικές επιτροπές, που έκλεισαν άρον-άρον. Προανακριτικές επιτροπές που λειτούργησαν ως μηχανισμοί προστασίας της κυβέρνησης. Πλειοψηφίες που αρνήθηκαν να διερευνήσουν την ουσία.

Η λύση λοιπόν δεν είναι να αφαιρεθεί από τη Βουλή η δυνατότητα να ερευνά.

Η λύση είναι να μην μπορεί καμία κυβερνητική πλειοψηφία να μετατρέπει τον κοινοβουλευτικό έλεγχο σε εργαλείο συγκαλύψεως.

Η Δημοκρατία δεν φοβάται την αλήθεια. Η συγκαλύψη τη φοβάται.

Το ασυμβίβαστο υπουργού και βουλευτή, διάταξη που αποσύρθηκε - και αυτό δείχνει προχειρότητα στην αντιμετώπιση της Συνταγματικής Αναθεώρησης.

Η κυβέρνηση παρουσίασε την πρόταση ως δήθεν ενίσχυση της διάκρισης των εξουσιών.

Στην πραγματικότητα συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο. Ο Πρωθυπουργός θα αποκτά τη δυνατότητα να αναδιαμορφώνει τη σύνθεση της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας κάθε φορά που θα αλλάζει κυβέρνηση.

Να επιλέγει ποιοι θα είναι υπουργοί και ταυτόχρονα ποιοι θα εισέρχονται στη Βουλή ως αναπληρωματικοί.

Δηλαδή να επηρεάζει άμεσα τη σύνθεση της νομοθετικής εξουσίας. Δεν πρόκειται για θεσμικό εκσυγχρονισμό. Πρόκειται για ακόμη μεγαλύτερη συγκέντρωση εξουσίας στο πρωθυπουργικό γραφείο και είναι απολύτως συνεπές με όσα έχουμε δει τα τελευταία χρόνια.

Με ένα επιτελικό κράτος που στην πράξη μετατράπηκε σε υπερσυγκεντρωτικό κράτος.

Με μια Βουλή που ολοένα και περισσότερο λειτουργεί ως επικυρωτικός μηχανισμός κυβερνητικών αποφάσεων. Με υπουργούς που λογοδοτούν περισσότερο στο Μέγαρο Μαξίμου παρά στην εθνική αντιπροσωπεία.

Εμείς πιστεύουμε ότι η λύση είναι ακριβώς η αντίθετη. Περισσότερη αυτονομία της Βουλής.

Περισσότερος κοινοβουλευτικός έλεγχος. Περισσότερες θεσμικές εγγυήσεις. Όχι λιγότερες.

Τέλος θα σταθώ στο σχέδιο συνταγματοποίησης **δημοσιονομικού «κόφτη»**, ή **«Φρένο χρέους»** σύμφωνα με το οποίο «η Ελλάδα θα έχει ένα Σύνταγμα, που στην επόμενη κρίση δεν θα της επιτρέψει να πάρει μέτρα, τα λεγόμενα αντικυκλικά και θα την αφήσει αθωράκιστη τη χώρα στην επόμενη κρίση».

Σας υπενθυμίζω ότι ακόμη και χώρες που εφάρμοσαν ανάλογους κανόνες «ανέκρουσαν πρύμνα», τονίζοντας ότι σε περιόδους κρίσης η ευελιξία δημοσιονομικής πολιτικής είναι απαραίτητη.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το Σύνταγμα δεν γράφεται για να εξυπηρετεί τις ανάγκες μιας κυβέρνησης.

Γράφεται για να προστατεύει τη Δημοκρατία όταν οι κυβερνήσεις υπερβαίνουν τα όριά τους, γι' αυτό και η σημερινή αναθεώρηση δεν είναι μια τεχνική συζήτηση. Είναι μια βαθιά πολιτική επιλογή.

Θέλουμε ένα Σύνταγμα που θα κατοχυρώνει δημόσια αγαθά, κοινωνικά δικαιώματα, ισχυρούς θεσμούς και πραγματική λογοδοσία.

Ή ένα Σύνταγμα που θα διευκολύνει τη συγκέντρωση περισσότερης εξουσίας, τη συρρίκνωση του δημόσιου χώρου και την αποδυνάμωση των θεσμικών αντιβάρων;

Αυτό είναι το πραγματικό δίλημμα.

Η Νέα Δημοκρατία ζητά περισσότερη εξουσία. Η κοινωνία ζητά περισσότερη λογοδοσία.

Η Νέα Δημοκρατία ζητά λιγότερους θεσμικούς περιορισμούς.Οι πολίτες ζητούν ισχυρότερες εγγυήσεις διαφάνειας και δικαιοσύνης.

Εμείς επιλέγουμε ένα Σύνταγμα που υπηρετεί τον πολίτη και όχι την εξουσία.

Ένα Σύνταγμα που ενισχύει τη Δημοκρατία, προστατεύει το κοινωνικό κράτος, θωρακίζει τη δημόσια διοίκηση από τον κομματισμό, κατοχυρώνει τη δημόσια παιδεία και διασφαλίζει ότι καμία κυβέρνηση δεν θα βρίσκεται υπεράνω ελέγχου.

Αυτό είναι το πραγματικό νόημα της συνταγματικής αναθεώρησης και γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, ο ΣΥΡΙΖΑ – Προοδευτική Συμμαχία θα δώσει αυτή τη μάχη μέχρι τέλους.

Γιατί τελικά το πραγματικό ερώτημα είναι ποια Δημοκρατία θέλουμε.

Εμείς επιλέγουμε μια Δημοκρατία ισχυρή, κοινωνική, ανοιχτή και βαθιά δημοκρατική.